

Budapesti Corvinus Egyetem
Nemzetközi Kapcsolatok és Politikatudomány Doktori Iskola
Politikatudomány Doktori Program

Elfújta a szél?

Az Amerikai Konföderációs Államok (CSA) emlékének állított szobrok és emlékművek
rombolása a 2020-as elnökválasztással kapcsolatosan az USA-ban

Gone with the wind?

*The destruction of statues and monuments commemorating the Confederate States of America (CSA)
in the context of the 2020 presidential elections in the United States*

TÉZISFÜZET

(Doktori értekezés tézisei)

Készítette:

Gyuriss Dániel

Témavezető:

Dr. Balázs Zoltán

Budapest, 2026

Tartalom

Tartalom	2
I. Kutatási előzmények és a téma indoklása	3
A kutatás célja és korlátai	4
Kutatási kérdés.....	4
Hipotézis.....	4
II. A felhasznált módszerek.....	5
III. Az értekezés tudományos eredményei (pontokba szedve).....	6
1. Formai szempontból nincs lényegi újdonság (H1)	7
2. Szervezeti szempontból két strukturális újdonság azonosítható (H2)	7
3. Az anticipáló, önkormányzati döntéshozatal, mint intézményi szintű újdonság (H3)	8
4. Elmaradt a forradalom, de mérhető politikai mozgósítási hatás valósult meg (H4) .	8
Összesített eredmény	9
Tudományos újdonság és gyakorlati jelentőség	9
V. A témakörrel kapcsolatos saját publikációk jegyzéke	13

I. Kutatási előzmények és a téma indoklása

A 2020-as amerikai ikonoklasztázia jelensége egyszerre vizsgálható lenne a történelemtudomány, a művészettörténet, a médiatudomány vagy a szociológia módszertani eszköztárával is. A disszertáció ugyanakkor amellett érvel, hogy a politikatudományi keret különös relevanciával bír, mivel a képrombolás egy demokratikus választási küzdelemben ágyazottan, annak politikai szereplői által instrumentalizált módon zajlott. Ez a szempont a meglévő, elsősorban történelmi és emlékezetpolitikai fókuszú szakirodalomból hiányzik.

A 2020-as amerikai szövetségi elnökválasztási kampány elején, a George Floyd erőszakos halálát követő országos tiltakozáshullámmal párhuzamosan az Amerikai Egyesült Államok történetének addig legnagyobb méretű köztéri emlékműrombolási hulláma zajlott le. A disszertáció tárgyát ennek egy jól körülhatárolható, belsőleg homogén szelete, az Amerikai Konföderációs Államok (CSA) emlékét őrző szobrok és emlékművek rombolása, eltávolítása és átalakítása alkotja. A teljes, 877 darabos konföderációs szoborpopulációból 76 példány vált 2020-ban a képrombolás tényleges vagy szimbolikus áldozatává. A vizsgálat tudatosan e csoportra szűkül, mivel a két másik elméletileg releváns emlékműcsoport (az őslakosok elleni erőszakhoz, illetve a rabszolgatartáshoz köthető emlékművek) esetkiválasztási szempontból túl heterogén, nem alkot jól kutatható, egységes halmazt.

A téma jelentőségét az adja, hogy a szoborrombolás nem elszigetelt kulturális esemény, hanem a 2020-as elnökválasztási kampány szerves része volt, amelyet mindkét jelölt felhasznált saját politikai kommunikációjában, és amely a szerző álláspontja szerint az USA akkori belpolitikai bizonytalanságának (COVID-19-válság, majd a 2021. január 6-i capitoliumi események) egyik szimbolikusan is jelentős, előzményszerű megnyilvánulása volt. Történelmi összevetésben a jelenség egyedisége abban áll, hogy Észak-Amerikában (szemben Európával) a forradalmi és háborús eseményekhez (függetlenségi háború, polgárháború) csak korlátozott mértékű képrombolás kapcsolódott, mivel az emlékműállítási gyakorlat csak a 19–20. század fordulóján, elsősorban az „Elveszett Ügy” (Lost Cause) mozgalom keretében vált tömegessé. A 2020-as év volt az első alkalom, hogy szervezett politikai csoportok (elsősorban a Black Lives Matter mozgalom) az emlékezeti rend megváltoztatását tűzték ki célul, forradalom azonban nem következett be. Ez vezet el a kutatás alapkérdéséhez.

A disszertáció szerkezete három nagy egységre tagolódik: az első fejezet a képrombolás fogalmának elméleti és szakirodalmi megalapozását adja (szemiotikai, vallástörténeti és politikatudományi keretben), a második a 2020-as eseménysort történelmi kontextusba helyezi

a harmadik pedig a 76 esetet tartalmazó adatbázisra épülő empirikus akcióvizsgálatot közli államonkénti bontásban.

A kutatás célja és korlátai

A kutatás célja, hogy érzelmi előítéletektől és ideológiai elfogultságtól mentesen, tudományos igényvel vizsgálja meg a 2020-as amerikai konföderációs emlékműrombolási hullámot. Annak is a formai, szervezeti, intézményi és politikai kimeneti sajátosságait összevetve a történelmi ikonoklasztikus előképekkel. A kutatás korlátját jelenti, hogy a 2020-ban megrongált vagy eltávolított összes amerikai emlékmű nem volt bevonható a vizsgálatba (a konföderációs csoport a még a legjobban kutatható, kellő elemszámú alcsoport), illetve hogy az aggregált, települési szintű adatokból közvetlen egyéni szintű oksági következtetés módszertanilag nem vonható le.

Kutatási kérdés

Formai, szervezeti, intézményi és kimeneteli szempontból miben hasonlítanak és miben térnek el a 2020-as USA-béli konföderációs emlékmű-eltávolítások a historikus politikai ikonoklasztizációtól, és mi magyarázza, hogy a hatósági (anticipáló) intézményi logika dominált az erőszakos döntéssel szemben, miközben a képrombolás forradalmi eredmény nélkül mégis mérhető politikai mozgósítási hatást ért el?

A kutatás területi fókuszja azokra az amerikai államokra terjed ki, amelyekben konföderációs emlékművet érintő képrombolás történt 2020-ban (Észak-Karolina, Virginia, Alabama, Texas, Georgia, Arkansas, Florida, Arizona, Mississippi, Missouri, Pennsylvania, Nyugat-Virginia, Washington D.C.), időbeli határait pedig a George Floyd halálát követő 2020. május 25-i tüntetéshullám kezdete, illetve jelképesen a 2021. január 6-i capitoliumi események jelölik ki.

Hipotézis

A 2020-as USA-béli konföderációs emlékmű-eltávolítások formai szempontból illeszkednek a historikus ikonoklasztizáció ismert mintázatába (H1), azonban szervezeti (H2), intézményi (H3) és kimeneteli (H4) szempontból strukturálisan megkülönböztethető újdonságokat tartalmaznak, amelyek közül a legjelentősebb a demokratikus intézményi, anticipáló logika és eljárás, amely forradalmi eredmény helyett mérhető választási mozgósítási hatást produkált.

II. A felhasznált módszerek

A kutatás módszertana három, egymást kiegészítő pillérre épül. A kontextuselemzés a képrombolás történelmi és politikai beágyazottságát tárja fel (Krippendorff, 2019). Erre épül a komparatív folyamatkövető módszer (process tracing), (George & Bennett, 2005; Beach & Pedersen, 2013), amely az 1789-es párizsi és a 2020-as amerikai eseménysort veti össze Tarrow contentious politics-fogalmai (trigger, moduláris repertoár, tiltakozási ciklus, diffúzió) mentén, mint tertium comparationis (Tarrow, 2011; Bennett, 2010).

A vizsgálat öt lépésből álló oksági láncot azonosít: trigger-esemény (Floyd halála) → politikai lehetőségablak megnyílása → moduláris repertoár aktiválása → intézményi reakció → diffúzió és kimenet.

E kettős logikát Brady és Collier „nested research design” koncepciója fogja össze (Brady & Collier, 2004), amelyhez Lieberman „nested analysis” elve szerint kapcsolódik a harmadik pillér, a kvantitatív adatbázis-elemzés (Lieberman, 2005).

A kutatás önállóan összeállított adatbázisa a 76 érintett emlékművet 34 változó mentén rögzíti (helyszín, dátum, elkövető típusa, 2016-os és 2020-as pártpreferencia, lakosság szám, afroamerikai lakossági arány, utóélet stb.), a változók kiválasztása King, Keohane és Verba logikáját követi (King et al., 1994), az esetkiválasztás pedig Seawright és Gerring „tipikus” és „legjobban hasonlító esetek” elvét ötvözi (Seawright & Gerring, 2008). A kvantitatív elemzés leíró, másodlagos adatelemzésre épül (Vartanian, 2010), nyilvános népszámlálási, választási és közvélemény-kutatási forrásokból (census.gov, FEC, Pew Research Center, Statista, Catalist); a kapcsolatok feltárására khí-négyzet-próbát, phi-együtthatót, Fisher-féle egzakt tesztet és pontbiszeriális korrelációt alkalmaz (Fisher, 1922; Cohen, 1988). Módszertani korlátként a szerző az ökológiai korreláció problémáját explicit módon kezeli: az aggregált adatokból nem vonhatók le egyéni szintű oksági következtetések, ezért az eredmények asszociatív jellegűek (Robinson, 1950). A leíró statisztikai elemzés módszertanilag a társadalomtudományi kutatómódszertan alapvető eszköztárához tartozik, amely nagyszámú eset áttekinthető összehasonlítását teszi lehetővé akkor is, ha formális szignifikanciatesztelésre a rendelkezésre álló adatok jellege miatt nincs szükség (Babbie, 2020).

A módszertani előkészítés során a szerző a Claude nyelvi modellt (Anthropic, 2026) vette igénybe segédeszközként a statisztikai számítások elvégzésében és ellenőrzésében, a BCE

12/2025. számú Vezetői Bizottsági rendelkezésével összhangban, átlátható módon; az adatok, az elemzési irány és a levont következtetések felelőssége a szerzőt terheli.

III. Az értekezés tudományos eredményei (pontokba szedve)

Az adatbázis szerint a 76 érintett emlékműből a legtöbb (25 db) Észak-Karolinában található, ezt követi Virginia (12), Alabama és Texas (9–9), Georgia (5), Arkansas és Florida (3–3), Arizona (2), valamint öt további állam (1–1). Az esetek 91%-át (69 db) a hatóság távolította el rendezett eljárásban, mindössze 9%-uk (7 db) esett áldozatul közvetlen tüntetői erőszaknak.

A helyszínenkénti bontás szerint a legtöbb emlékmű egyetlen településről Richmondból (Virginia, 7 db) tűnt el, ezt követi a texasi Dallas (5 db) és az észak-karolinai Raleigh (3 db). Az erőszakos, tüntetői eredetű szobordöntések (9 kísérlet, ebből 7 sikeres) térben és időben is jól körülhatárolhatók: túlnyomó többségük 2020 júniusában, a „Juneteenth” ünnepe (június 19.) körüli napokban, és földrajzilag túlnyomórészt Richmond, illetve két alabamai város (Birmingham, Montgomery) térségében koncentrálódott – ez a mintázat egy kisebb, tapasztalt elkövetői csoport lehetséges koordinált fellépésére utal, hasonlóan a németalföldi Bildersturm vándor képrombolóihoz.

Állam	Eltávolított emlékművek (db)	demokrata (D) /republikánus (R) körzet (2020)
Észak-Karolina	25	16 D / 9 R
Virginia	12	12 D / 0 R
Alabama	9	5 D / 4 R
Texas	9	7 D / 2 R
Georgia	5	5 D / 0 R
Arkansas	3	2 D / 1 R
Florida	3	2 D / 1 R
Arizona	2	1 D / 1 R
Missouri, Mississippi, Pennsylvania, Nyugat-Virginia, Washington D.C.	1–1	–
Összesen	76	51 D / 25 R

1. Formai szempontból nincs lényegi újdonság (H1)

A Tarrow-féle hét dimenzió (trigger, moduláris repertoár, szimbolikus politika, tiltakozási ciklus, diffúzió, intézményi reakció, mozgalom–intézmény kapcsolat) mentén elvégzett összevetés az 1789-es francia és a 2020-as amerikai eseménysor között négy dimenzióban erős, egyben mérsékelt, kettőben gyenge egyezést mutat (Tarrow, 2011). A trigger-esemény (Floyd halála, illetve a véres tömegoszlatás), a moduláris repertoár (kötéllel elkövetett, tapasztalt elkövetői körre valló akciók) és a tiltakozási ciklus (néhány hónapos csúcspériódus, éles lezárulással) mindkét esetben erős párhuzamot mutat; a diffúzió azonban eltér (hierarchikus vagy hálózatos terjedés), az intézményi reakció iránya pedig (amint a 3. pont is mutatja) lényegesen különbözik. Harrison értékelési konfliktusfogalma szerint a BLM–UDC diskurzustáború (Harrison, 1995), Koselleck időréteg-elmélete szerint pedig a szobor egyidejűleg hordozott történelmi rétegei (Koselleck, 2003) strukturálisan nem térnek el a historikus ikonoklasztázia mintázataitól. Mivel a formai jegyek többsége egyezik, a jelenség formailag nem tekinthető történelmi előzmény nélkülinek: a H1 igazoltnak tekinthető. E ponton a disszertáció Le Bon tömeglélektani tézisére (Le Bon, 1913) is támaszkodik. Ugyanis a szimbolikus, könnyen befogadható jelképek politikai mozgósító ereje történelmi korszaktól függetlenül érvényesül, ami tovább erősíti a formai folytonosság melletti érvelést.

2. Szervezeti szempontból két strukturális újdonság azonosítható (H2)

A vizsgálat két, a historikus ikonoklasztáziákban precedens nélküli szervezeti sajátosságot tár fel. Egyrészt a szimbolikus küzdelem mindkét oldalán egy-egy nőszervezet állt. Az emlékműveket felállító United Daughters of the Confederacy (UDC), illetve a mozgalmi háttérrel adó Black Lives Matter Global Network Foundation (BLMGNF). Ezt Harrison előállítási konfliktusfogalma (production conflict) ragadja meg, a konfigurációt azonban a szakirodalom korábban nem írta le (Harrison, 1995). Másrészt a BLM sejtyszerű, decentralizált hálózati szerveződése éles ellentétben áll az UDC hierarchikus felépítésével; ezt Assmann kommunikatív–kulturális emlékezetnek a megkülönböztetése (Assmann, 1999) és Koselleck modernitás-tézise (Koselleck, 2004) magyarázza elméletileg. A BLM alacsony koordinációs költségű, jövőorientált hálózata gyorsabban reagál, mint az UDC múltorientált hierarchiája, ami Tarrow diffúziós elméletét (Tarrow, 2005) egy addig leíratlan szervezetszociológiai dimenzióval egészíti ki. Mivel mindkét jellemző historikus előzmény nélküli, a H2 igazoltnak tekinthető.

3. Az anticipáló, önkormányzati döntéshozatal, mint intézményi szintű újdonság (H3)

A lebontott emlékművek 91%-át (76-ból 69 db) a hatóság távolította el. Jellemzően a bontások 63%-a nappal, 30%-a szerdán történt, tehát a tömeget megelőzve, nem annak nyomására. Ez a legfontosabb strukturális eltérés az 1789-es francia forradalmi mintától, ahol az intézmények utólag, reaktívan cselekedtek. A pártpreferencia és az emlékmű másodlagos hasznosítása között közepes-erős, szignifikáns kapcsolat áll fenn ($\phi = 0,37$, $p = 0,001$ a szándék, $\phi = 0,36$, $p = 0,002$ a kivitelezés szintjén; Fisher-teszt: $p = 0,002$): a republikánus körzetekben az emlékművek 77%-ánál merült fel újraállítási szándék (66%-ban meg is valósult), a demokrata körzetekben csak 14%-ban (7%-ban valósult meg). A településméret és a pártpreferencia közti kapcsolat ($r = 0,358$, $p = 0,002$) igazolja, hogy ez politikai, nem méretfüggő hatás. Az afroamerikai lakossági arányt bevonó korrelációk ezzel szemben gyengék, nem szignifikánsak, vagyis a jelenség elsődlegesen politikai-intézményi, nem demográfiai természetű. A statisztikailag alátámasztott, anticipáló-önkormányzati mintázat alapján a H3 igazoltnak tekinthető. Assmann kánon–ellenkánon fogalompárja (Assmann, 1999) szerint a párthovatartozástól függő utóélet-kezelés is értelmezhető: a demokrata önkormányzatok a kánon felszámolását (beolvasztás), a republikánus önkormányzatok annak periferializálását (relokáció) választották. Ez az ilyen irányú megkülönböztetés historikus előzmény nélküli.

4. Elmaradt a forradalom, de mérhető politikai mozgósítási hatás valósult meg (H4)

Az emlékművek 91%-a (877-ből 801 db) 2020 végén is érintetlen maradt, Trump elszámoltatása nem járt sikerrel (leváltása viszont igen), forradalom nem történt (Harrison fennmaradási konfliktusfogalma, illetve Koselleck forradalom-fogalma alapján ez a szimbolikus tőke újraelosztásaként, nem vereségként értelmezhető (Harrison, 1995; Koselleck, 2004). Ezzel párhuzamosan azonban a 2020-as kampány kimutathatóan mozgósította a fiatal (a 2020-as elsőszavazók 38%-a 30 év alatti) és az afroamerikai szavazókat, ugyanis a fekete női szavazók 95%-a Bidenre voksolt, amely a szoros kimenetelű, érintett államokban politikailag releváns volt. Észak-Karolinában 1,34, Georgiában 0,24, Arizonában 0,4 százalékpontos volt a végeredmény különbsége. Mivel a forradalmi kimenet elmaradása mellett is kimutatható, mérhető választási hatás igazolható, a H4 igazoltnak tekinthető. Koselleck várakozási horizont-fogalma (Koselleck, 2004) szerint a BLM forradalmi várakozása és az amerikai intézményi tapasztalati tér (demokratikus stabilitás) közötti szemantikai rés eleve kizárta a forradalmat, ugyanakkor a Georgia és Arizona államban tapasztalt mozgósítás igazolja, hogy a jövőre irányuló várakozás politikai eredményt produkálhat forradalom nélkül is.

Összesített eredmény

A négy pontból mind a négy (H1–H4) igazolást nyert: a 2020-as amerikai emlékmű-eltávolítási hullám formai szempontból nem tartalmaz lényegi újdonságot a historikus ikonoklasztáziákhoz képest, szervezeti, intézményi és kimeneteli szempontból azonban igen. Kiegészítő megfigyelésként a szerző megállapítja, hogy a BLM rasszcentrikus eszmerendszere ideológiai szempontból historikus előkép nélküli újdonság, ezért a hipotézis eredeti, elsősorban a COVID-járvány okozta feszültségre alapozó feltételezését e ponton részlegesen el kellett vetni. Az alábbi táblázat a négy pont eredményét és a legfontosabb alátámasztó adatokat foglalja össze.

Pont	Dimenzió	Eredmény	Fő támpont
1.	Formai (Tarrow 7 dimenziója)	Igazolt – nincs lényegi újdonság	4 erős, 1 mérsékelt, 2 gyenge egyezés
2.	Szervezeti (nőszervezetek, hálózatiság)	Igazolt – két strukturális újdonság	UDC vs. BLM; hálózati vs. hierarchikus
3.	Intézményi (anticipáló önkormányzati logika)	Igazolt	91% hatósági eltávolítás
4.	Kimeneteli (elmaradt forradalom, mozgósítás)	Igazolt	91% emlékmű érintetlen; É-K/GA/AZ szoros eredmény

Tudományos újdonság és gyakorlati jelentőség

A disszertáció újdonsága, hogy a 2020-as amerikai képrombolási hullámot elsőként elemzi kifejezetten politikatudományi szempontból, az ikonoklasztázia legnagyobb elemszámú (N = 76) alcsoportjára, a konföderációs emlékművekre fókuszálva, régészeti leletdokumentációs és politikatudományi elemzési eljárások kombinálásával. Ezzel a disszertáció a jelenleg elérhető, elsősorban történelmi, művészettörténeti és jogtörténeti fókuszú szakirodalmat egészíti ki, választ adva arra, hogy a politikai hatalom választási úton történő megszerzésének mi köze van a szimbolikus politikai eszközöknek tekinthető köztéri emlékművekhez. A nemzetközi szakirodalomban vitatott kérdésben, hogy a 2020-as hullám a fokvárosi „Rhodes Must Fall” mozgalommal (Deschepper, 2021) vagy inkább egy 1970-es évekre datálható antikolonizációs hullámmal (Orr, 2025) rokonítható-e, a disszertáció óvatos álláspontot foglal el. Az antirasszizmus a lokális képrombolási variációk sokféle politikai motivációjának csupán egyike.

A kutatás gyakorlati jelentősége, hogy empirikus bizonyítékkal szolgál arra: az anticipáló, önkormányzati szintű, munkaidőben lebonyolított eltávolítási eljárás statisztikailag

kimutathatóan hatékonyabban kerül el az erőszakos konfrontációt, mint a reaktív vagy halogató stratégia, illetve, hogy a szimbolikus térfoglalással járó események mérhető hatással lehetnek a fiatal és kisebbségi szavazói csoportok mozgósítására, különösen szoros kimenetelű választóközrökben. Továbbvezető kutatási irányt jelenthet a 2020-ban fennmaradt, mintegy 801 déli tematikájú emlékmű fennmaradásának oksági magyarázata, valamint a 2024-es választási ciklus tanulságainak, a republikánus tábor nem fehér szavazók körében végzett fokozott mozgósításának a jelen módszertannal történő összevetése.

A kutatás korlátai közül kiemelendő, hogy az aggregált, települési szintű adatokból nem vonhatók le közvetlen egyéni szintű oksági következtetések (ökológiai korreláció problémája). Továbbá, hogy a 76 eset teljes fizikai bejárása (a washingtoni és richmondi terepmunkát kivéve) nem volt megvalósítható. Ezek a korlátok azonban nem gyengítik, hanem kijelölik a disszertáció eredményeinek érvényességi körét. A kutatás asszociatív, mintázatalapú megállapításokat tesz, amelyek statisztikai megbízhatóságát a Fisher-tesztel megerősített, szignifikáns kapcsolatok támasztják alá.

Összegezve: a bevezetőben megfogalmazott kutatási kérdésre, hogy mi magyarázza az anticipáló intézményi logika dominanciáját, illetve a forradalmi eredmény nélküli, mégis mérhető politikai mozgósítási hatást, a disszertáció válasza a következő: A 2020-as amerikai konföderációs emlékmű-eltávolítási hullám formai szempontból történelmi mintázatot követ, ám a demokratikus intézményrendszer sajátos, önkormányzati szintű, anticipáló működésmódja miatt szervezeti, intézményi és kimeneti szempontból új, korábban le nem írt utat járt be. Ugyanis a szimbolikus konfliktust az intézmények idejekorán, választási eszközzé alakítva kezelték, elkerülve mind az elhúzódó erőszakot, mind a rendszerszintű változást.

Módszertani szempontból a kutatás azt is megmutatja, hogy egy kis elemszámú ($N = 76$), ám gondosan lehatárolt eseti populáció komparatív process tracinggel és leíró statisztikával kombinálva alkalmas lehet olyan mintázatok feltárására, amelyeket sem a tisztán kvalitatív esettanulmány, sem az önmagában alkalmazott kvantitatív elemzés nem tudna megbízhatóan azonosítani. Ez a fajta, régészeti adatgyűjtési logikát politikatudományi elemzéssel ötvöző megközelítés a disszertáció tanúsága szerint más, hasonlóan kis elemszámú, ám politikailag telített szimbolikus eseménysorok (pl. utcánév-változtatások, épület- vagy települések átnevezéseinek) vizsgálatára is adaptálható lehet a jövőben.

Végezetül a disszertáció eredményei azt is jelzik, hogy a szimbolikus politika és a választási mozgósítás közötti kapcsolat nem esetleges. A szoros választási kimenetelű államokban mért

mozgósítási hatás nagyságrendje összemérhető volt a végeredményt eldöntő szavazatkülönbséggel, ami arra utal, hogy a köztéri emlékművek elleni fellépés (bármennyire szimbolikusnak tűnik is) a modern amerikai választási politika egyik ténylegesen ható, számszerűsíthető eszközévé vált 2020-ban.

IV. Főbb hivatkozások

- Allison, D. B. (Ed.). (2018). *Controversial Monuments and Memorials: A Guide for Community Leaders*. Rowman and Littlefield.
- Anthropic. (2026). Claude (nagy nyelvi modell) [Szoftver].
- Arendt, H. (1995). *Múlt és jövő között: Nyolc gyakorlat a politikai gondolkodás terén*. Osiris.
- Assmann, J. (1999). *A kulturális emlékezet*. Atlantisz.
- Babbie, E. (2020). *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Balassi Kiadó.
- Beach, D., & Pedersen, R. B. (2013). *Process-Tracing Methods: Foundations and Guidelines*. University of Michigan Press.
- Bennett, A. (2010). Process tracing and causal inference. In H. E. Brady & D. Collier (Eds.), *Rethinking Social Inquiry* (2nd ed.). Rowman & Littlefield.
- Brady, H. E., & Collier, D. (Eds.). (2004). *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*. Rowman & Littlefield.
- Budapesti Corvinus Egyetem Vezetői Bizottsága. (2025). 12/2025. számú rendelkezés a mesterséges intelligencia rendszerek felhasználásáról.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Collier, D. (2011). Understanding process tracing. *PS: Political Science & Politics*, 44(4), 823–830.
- Coutu, J. (2006). *Persuasion and Propaganda: Monuments and the Eighteenth-Century Military Hero*. McGill-Queen's University Press.
- Deschepper, J. (2021). *Toppling monuments, remaking publics: The global iconoclasm of 2020*. [Tanulmány].
- Fisher, R. A. (1922). On the interpretation of χ^2 from contingency tables, and the calculation of P. *Journal of the Royal Statistical Society*, 85(1), 87–94.
- George, A. L., & Bennett, A. (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. MIT Press.

- Gerring, J. (2007). *Case Study Research: Principles and Practices*. Cambridge University Press.
- Gyáni, G. (2012). Nemzet, kollektív emlékezet, public history. *Történelmi Szemle*, (3), 357–376.
- Gyáni, G. (2016). *A történelem mint emlék(mű)*. Kalligram.
- Gyuriss D. (2023). A 2020-as elnökválasztással kapcsolatos szimbolikus térfoglalás és politikai erőszak az Amerikai Egyesült Államok szövetségi fővárosában. *Századvég*, (4), 123–145.
- Gyuriss D. (2024). The geopolitics of memory in Ukraine. *Bonus Intra Melior Exi*, 2022/23, 53–74.
- Halbwachs, M. (2018). *Az emlékezet társadalmi keretei*. L'Harmattan.
- Hankiss, E. (1985). Nemzetvallás. In K. Á. (Ed.), *Monumentumok az első háborúból*. Statisztikai Kiadó.
- Harrison, S. (1995). Four types of symbolic conflict. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 1(2), 255–272.
- Huyssen, A. (2006). Nostalgia for ruins. *Grey Room*, (23), 6–21.
- King, G., Keohane, R. O., & Verba, S. (1994). *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research*. Princeton University Press.
- Koselleck, R. (2003). *Zeitschichten. Studien zur Historik*. Suhrkamp.
- Koselleck, R. (2004). *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*. Columbia University Press.
- Krippendorff, K. (2019). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (4th ed.). SAGE.
- Le Bon, G. (1913). *A tömegek lélektana*. Franklin Társulat.
- Lieberman, E. S. (2005). Nested analysis as a mixed-method strategy for comparative research. *American Political Science Review*, 99(3), 435–452.
- McHugh, M. L. (2013). The chi-square test of independence. *Biochemia Medica*, 23(2), 143–149.
- Molden, B. (2015). Resistant pasts versus mnemonic hegemony: On the power relations of collective memory. *Memory Studies*, 9(2), 125–142.
- Neulinger, Á. (2016). Reprezentativitás vagy megbízhatóság – kevert módszertani megközelítések a társadalomtudományi kutatásban. [Tanulmány].
- Ochiai, K. (2021). Race and the American political community. [Tanulmány].
- Orr, N. (2025). A képrombolás történelmi előzményei [Doktori disszertáció].
- Pótó, J. (2003). *Az emlékeztetés helyei: emlékművek és politika*. Osiris.

- Robinson, W. S. (1950). Ecological correlations and the behavior of individuals. *American Sociological Review*, 15(3), 351–357.
- Seawright, J. (2016). *Multi-Method Social Science: Combining Qualitative and Quantitative Tools*. Cambridge University Press.
- Seawright, J., & Gerring, J. (2008). Case selection techniques in case study research. *Political Research Quarterly*, 61(2), 294–308.
- Tarrow, S. (2005). *The New Transnational Activism*. Cambridge University Press.
- Tarrow, S. (2010). Dynamics of diffusion: Mechanisms, institutions, and scale shift. In R. K. Givan, K. M. Roberts, & S. A. Soule (Eds.), *The Diffusion of Social Movements*. Cambridge University Press.
- Tarrow, S. (2011). *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics* (3rd ed.). Cambridge University Press.
- Tate, R. F. (1954). Correlation between a discrete and a continuous variable. Point-biserial correlation. *The Annals of Mathematical Statistics*, 25(3), 603–607.
- Vartanian, T. P. (2010). *Secondary Data Analysis*. Oxford University Press.

V. A témakörrel kapcsolatos saját publikációk jegyzéke

A disszertáció témaköréhez kapcsolódóan a szerző az alábbi, lektorált kiadványokban megjelent publikációkat közölte, amelyek a szimbolikus térfoglalás és a kollektív emlékezet politikai vonatkozásait dolgozzák fel.

Gyuriss, D. (2026). A Vár szobrai. In L. B. Veszprémy (szerk.), *Budavár története: Trianontól napjainkig* (pp. 365–377). Batthyány Lajos Alapítvány.

Gyuriss D. (2024). The geopolitics of memory in Ukraine. *Bonus Intra Melior Exi*, 2022/23, 53–74.

Gyuriss D. (2023). A 2020-as elnökválasztással kapcsolatos szimbolikus térfoglalás és politikai erőszak az Amerikai Egyesült Államok szövetségi fővárosában. *Századvég*, (4), 123–145.

Gyuriss, D. (2023). Identitáskérdés a köztéri szobrászatban és emlékmű-építészetben. *Országépítő*, 2023(1), 55–58.